

ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS NAUJIENŲ BIULETENIS

2010 m. kovas Nr. 2 (29)

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA – tai Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, įkurta 1997 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. spalio 10 d. nutarimu „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos įsteigimo“. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija nagrinėja asmenų skundus, tikrina asmens duomenų tvarkymo teisėtumą, konsultuoja duomenų valdytojus ir subjektus, tvarko Asmens duomenų valdytojų valstybės registrą, teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms dėl asmens duomenų tvarkymo, apsaugos, vykdo kitas įstatymu priskirtas funkcijas.

Naujienu biuletenyje vartojamos santrumpos:

VDAI – Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, ADTAI – Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas

VALSTYBINĖJE DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOJE

Strateginis 2010 m. veiklos planas

2010 m. kovo 29 d. VDAI patvirtino 2010-2012 m. strateginį veiklos planą. Jame numatytos priemonės, skirtos Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai įgyvendinti, – ankstesnių metų darbų tęsą, jos atspindi veiklos prioritetus, t. y. visuomenės informuotumo duomenų apsaugos srityje didinimas, tinkamas duomenų subjektų teisių įgyvendinimas ir gynimas, efektyvi pagalba duomenų valdytojams. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, atsiranda pokyčių ir duomenų apsaugos srityje: numatomas asmens duomenų apsaugos reguliavimo peržiūrėjimas trečiajame ramstyje.

Svarbiausios VDAI veiklos kryptys – plėtoti duomenų apsaugą, prižiūrėti asmens duomenų valdytojų veiklą tvarkant asmens duomenis, kontroliuoti asmens duomenų tvarkymo teisėtumą, užkirsti kelią duomenų tvarkymo pažeidimams, įgyvendinti Konvencijos ETS Nr. 108 nuostatas, vykdyti elektroninių ryšių paslaugų naudotojų privataus gyvenimo neliečiamumo užtikrinimo kontrolę ir kita. VDAI siekia, kad asmens duomenų apsauga atitiktų Europos Sąjungos reikalavimus ir būtų tinkamai užtikrinta informacinės visuomenės aplinkoje.

2009 m. kovo 15 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo pakeitimams dėl duomenų, generuojamų arba tvarkomų teikiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas arba viešuosius ryšių tinklus, saugojimo Lietuvos Respublikos Vyriausybė įgaliojo VDAI kaupti informaciją apie Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatyme nurodytų duomenų dėl sunkių ir labai sunkių nusikaltimų, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslais teikimą kompetentingoms institucijoms ir kasmet teikti šios informacijos pagrindu sukauptus statistinius duomenis Europos Komisijai.

2009 metais VDAI atliko turimų *Informacinių sistemų susiejimo, atnaujinimo ir modernizavimo* projekto galimybių studiją, siekdama įvertinti projekto reikalingumą, sąnaudas ir naudą bei pateikti informaciją, reikalingą sprendimui dėl projekto finansavimo priimti. Projekto tikslas – skatinti visuomenę naudotis elektroninėmis viešosiomis paslaugomis ir gerinti jų kokybę bei efektyvumą, prisidėti prie bendro informacinių ir ryšių technologijų naudojimo lygio augimo ir informacinės visuomenės plėtros. Į elektroninę erdvę ketvirtuoju lygiu numatoma perkelti dvi VDAI teikiamas viešąsias paslaugas gyventojams ir dvi paslaugas verslui. Realizavus projektą bus įgyvendinti Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos prioritetai: užtikrinti „vieno langelio“ principo įgyvendinimą bei saugų asmens identifikavimą ir autentifikavimą elektroninėje erdvėje. 2010 metais numatoma teikti paraišką projekto vykdymui finansuoti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų.

Vienas iš VDAI 2010–2012 metų veiklos prioritetų – visuomenės informuotumo apie asmens duomenų apsaugą didinimas. Kuo daugiau visuomenė sužino apie įstaigos veiklą siekiant užtikrinti teisę į privatumą asmens duomenų apsaugos srityje, tuo labiau didėja VDAI veiklos pripažinimas visuomenėje ir pasitenkinimas jos veikla. Gyvendami informacijos ir žinių visuomenėje, kai viskas tobulėja ir plinta sparčiais tempais, susiduriame su iššūkiu, kaip sudaryti palankias sąlygas informacinėms technologijoms plėtotis ir sukurti saugią teisinę aplinką, kurioje būtų ginama žmogaus teisė į privataus gyvenimo neliečiamumą, kaip pasiekti, kad dėl

netinkamo asmens duomenų tvarkymo asmuo nepatirtų žalos. VDAI dalyvauja Europos Komisijos finansuojamame projekte *PrivacyOS (European Privacy Open Space* (Europos privatumo atviroji erdvė)), kurio vienas iš tikslų – plėtoti informuotumą. Projekto lėšos padeda VDAI įgyvendinti visuomenės informuotumo didinimo asmens duomenų ir privatumo apsaugos srityje prioritetą.

VDAI, siekdama užtikrinti asmens duomenų apsaugos reikalavimų laikymąsi 2010 metais skirs ypač didelį dėmesį praktikoje kylančioms asmens duomenų tvarkymo problemoms, pavyzdžiui, ypatingų asmens duomenų, susijusių su sveikata, tvarkymui, šių duomenų tvarkymui mokslinių medicininių tyrimų tikslais ir kt.

Siekiant padėti duomenų valdytojams tinkamai įgyvendinti duomenų apsaugos reikalavimus, tobulinti organizacines ir technines duomenų apsaugos priemones, planuojama ir toliau daug dėmesio skirti bendradarbiavimui su duomenų valdytojais. Numatoma organizuoti susitikimus duomenų valdytojams aktualiais klausimais, teikti informaciją ir konsultacijas, susijusias su duomenų apsaugos reikalavimų tinkamu įgyvendinimu ir duomenų subjektų teisių užtikrinimu. Toliau bus tęsiama veikla duomenų subjektų teisių gynimo srityje.

Dėl minimalių veiklai vykdyti būtinų biudžeto asignavimų VDAI negali skirti lėšų informacijos apie duomenų apsaugą sklaidai, tačiau dalyvaudama Europos Komisijos finansuojamame projekte *PrivacyOS* VDAI turi galimybę 2010 m. gautas projekto vykdymo lėšas skirti VDAI interneto svetainės informatyvumui pagerinti, vykdyti kitą visuomenės informavimo veiklą.

Pilną 2010–2012-ųjų metų strateginį veiklos planą galite rasti VDAI puslapyje:

http://www.ada.lt/images/cms/File/veiklos%20planai/Microsoft%20Word%20-%202011a%20forma_veiklos%20planas_2010-2012%2020100203.pdf

Seminaras „Asmens apsauga ir civilinis procesas“

Kovo 26 d. Vilniuje įvyko seminaras „Asmens duomenų apsauga ir civilinis procesas“ skirtas teisėjų padėjėjams. VDAI Teisės skyriaus vedėja D. Paulikienė skaitė paskaitą „Asmens duomenų apsaugos teisiniai pagrindai. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo įgyvendinimas. Atsakomybė už duomenų pažeidimus.“ Seminare dalyvavo apie 90 asmenų.

LIETUVOJE

Gavote elektroninio pašto pranešimą ar trumpąją žinutę (SMS) su tiesioginės rinkodaros pasiūlymu, bet sutikimo dėl to nesate davę?

Pastaruoju metu labai padaugėjo tiesioginės rinkodaros pasiūlymų, siunčiamų SMS žinutėmis ar elektroniniu paštu. Dažnas užduoda sau klausimą – kodėl aš gaunu šiuos pasiūlymus? Iš kur siuntėjas turi mano duomenis? Ką galėčiau padaryti, kad šių pasiūlymų nebegaučiau?

VDAI svetainėje pateikiame trumpą konsultaciją, kaip tiesioginės rinkodaros pranešimų siuntimą SMS žinutėmis ar elektroniniu paštu reglamentuoja ADTAI ir Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas (ERI).

Pagrindinis reikalavimas, kurio turi laikytis tiesioginės rinkodaros pasiūlymų siuntėjas, yra turėti išankstinį Jūsų sutikimą tokiems siuntėjo veiksams. Jei gaunate nemažai tiesioginės rinkodaros pasiūlymų, įsitikinkite, ar nesate tam davę savo sutikimo dalyvaudami kokiose nors akcijose, žaidimuose ar pan.

Jei nepamenate, davėte savo sutikimą ar ne, visuomet galite paprašyti pasiūlymų siuntėjo suteikti Jums informaciją, iš kur jis gavo Jūsų duomenis, ir kokiems tikslams juos naudoja. Tai Jūsų teisė. Vieną kartą per metus ši informacija privalo būti suteikiama nemokamai. Taip pat, kad galėtumėte šios informacijos paprašyti, pasiūlymų siuntėjas kiekvieną kartą privalo nurodyti atgalinį adresą ar kontaktus, kuriais galėtumėte pateikti užklausą.

Bet kokių atveju, esate davę savo sutikimą gauti tiesioginės rinkodaros pasiūlymus, ar ne, Jūs turite teisę neaiškindami priežasčių sutikimą atšaukti ir pareikalauti nutraukti tiesioginės rinkodaros pasiūlymų siuntimą.

Daugiau informacijos apie tai galite rasti VDAI puslapyje, skiltyje „Klausimai – atsakymai“ arba sekdami šia nuoroda:

<http://www.ada.lt/index.php?lng=lt&action=page&id=742>

Pradėti prevenciniai patikrinimai sporto klubuose

VDAI, siekdama išsiaiškinti sporto klubuose atliekamo sporto klubo klientų asmens duomenų tvarkymo teisėtumą ir apimtis, kovo mėn. pradėjo prevencinius asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimus sporto klubuose. Vadovaujantis VDAI direktoriaus patvirtintu 2010 metų prevencinių patikrinimų planu Nr. 3R-9 planuojama patikrinti 20 sporto klubų.

EUROPOS SAJUNGOJE

Priimtas sprendimas Europos Komisijos byloje prieš Vokietiją

Šioje byloje Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašė pripažinti, kad Vokietijos Federacinė Respublika, taikydama valstybės kontrolę priežiūros institucijoms, kompetentingoms prižiūrėti asmens duomenų tvarkymą ne viešajame sektoriuje, ir turinčioms būti „visiškai nepriklausomoms“, neįvykdė įsipareigojimų pagal 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB 28 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Teismas įvertino, jog viešųjų organizacijų srityje terminas „nepriklausomai“ paprastai reiškia tokį statusą, kuris užtikrina tam tikrai organizacijai galimybę veikti visiškai laisvai, niekam nevadovaujant ir nedarant spaudimo. Taip pat sąvoka „nepriklausomai“ sustiprinta žodžiu „visiškai“, o tai reiškia kompetenciją priimti sprendimus, kai priežiūros institucijai nedaroma jokia tiesioginė ar netiesioginė išorinė įtaka.

Vokietijos Federacinė Respublika nurodė, kad toks Direktyvos 95/46 28 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje įrašyto nepriklausomumo reikalavimo aiškinimas, pažeistų tam tikrus Bendrijos teisės principus. Vis dėlto Teismas pabrėžė, jog šie principai nedraudžia, kad, be klasikinės hierarchinės administracijos, veiktų daugiau ar mažiau nuo vyriausybės valdžios nepriklausomos institucijos, o Direktyva 95/46 nedraudžia, kad jų vadovybė būtų skiriama parlamento, ar kad įstatymų leidėjas nustatytų jų kompetenciją.

Išnagrinėjęs bylos medžiagą, Teismas pripažino, kad taikydama priežiūros institucijų, kompetentingų prižiūrėti, kaip tvarkomi asmens duomenys ne viešajame sektoriuje, valstybės kontrolę ir dėl to neteisingai perkeldama nuostatą, pagal kurią šios institucijos vykdo savo funkcijas „visiškai nepriklausomai“, Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 95/46 28 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Teisingumo teismo sprendimą rasite šiuo adresu:

[http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-](http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=lt&jurcdj=jurcdj&newform=newform&docj=docj&docop=docop&docnoj=docnoj&typeord=ALLTYP&numaff=&ddatefs=3&mdatefs=3&ydatefs=2010&ddatefe=10&mdatefe=3&ydatefe=2010&nomusu el=&domaine=&mots=&resmax=100&Submit=Rechercher)

[bin/form.pl?lang=lt&jurcdj=jurcdj&newform=newform&docj=docj&docop=docop&docnoj=docnoj&typeord=ALLTYP&numaff=&ddatefs=3&mdatefs=3&ydatefs=2010&ddatefe=10&mdatefe=3&ydatefe=2010&nomusu el=&domaine=&mots=&resmax=100&Submit=Rechercher](http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=lt&jurcdj=jurcdj&newform=newform&docj=docj&docop=docop&docnoj=docnoj&typeord=ALLTYP&numaff=&ddatefs=3&mdatefs=3&ydatefs=2010&ddatefe=10&mdatefe=3&ydatefe=2010&nomusu el=&domaine=&mots=&resmax=100&Submit=Rechercher)

Jungtinė Karalystė su duomenų apsaugos pažeidėjais kovos didesnėmis baudomis

Jungtinės Karalystės Vyriausybė šalies Parlamentui svarstyti pateikė Duomenų apsaugos akto nuostatus, kurie leistų akto pažeidėjus bausti piniginėmis baudomis iki 500 000 svarų sterlingų (apie 1 920 000 Lt.).

Tikimasi, kad didesnės baudos atgrasins potencialius pažeidėjus, o duomenų apsaugos sritis pagaliau sulauks atitinkamo dėmesio.

Jei šalies Parlamentas nuostatus patvirtins, didelės baudos bus skiriamos tik rimtiems pažeidimams, tokiems kaip asmens duomenų atskleidimas sukeltant turtinę ir moralinę žalą ar tapatybės vagystę. JK Informacijos biuro komisaras Christopheris Grahamas pabrėžė, kad patvirtinus šiuos nuostatus būtų laikomasi pragmatinio požiūrio – skundo pagrįstumas ir baudos dydis būtų vertinami atsižvelgiant į tokius faktorius kaip kompanijos finansiniai resursai, dydis, pramonės sritis ir kt.

Daugiau informacijos rasite čia:

<http://www.ada.lt/index.php?lng=lt&action=page&id=750>

Pasitikrinkite, ar Jūsų duomenys saugūs

Norvegijos duomenų apsaugos inspekcija kartu su Norvegijos informacinės saugos centru parengė testą, kurio pagalba galite įvertinti savo duomenų saugumą.

Šiame teste išskirti 11 pavojų Jūsų duomenims. Kiekvienu atveju pateikiama keletas klausimų apie Jūsų įpročius, o taip pat keletas patarimų, kaip elgtis atitinkamoje situacijoje. Atsakę į visus šiuos klausimus gausite procentinę savo duomenų saugumo išraišką.

Testas pateikiamas anglų kalba, jį rasite čia:

<http://idtyveri.info/id-theft/>

Priimta 29 straipsnio darbo grupės nuomonė „dėl duomenų valdytojo/duomenų tvarkytojo“

Direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupė 2010 m. vasario 16 d. paskelbė nuomonę 1/2010 (toliau – Nuomonė) dėl duomenų „valdytojo“ ir „tvarkytojo“ sąvokų. Asmens duomenų tvarkymui šios sąvokos ir jų santykis yra svarbūs, nes nustato skirtingą atsakomybę už duomenų apsaugos reikalavimų nevykdymą, duomenų subjektų teisių įgyvendinimą ir turi įtakos nacionalinės duomenų apsaugos institucijos veiklos efektyvumui.

Darbo grupė pabrėžia, jog dėl organizacinių viešojo ir privataus sektorių skirtumų, spartaus informacinių ir komunikacijos technologijų vystymosi, globalaus duomenų apdorojimo ir kitų veiksnių, šiandien duomenų apsaugos problemos darosi vis sudėtingesnės, todėl minimos sąvokos reikalauja aiškesnio apibrėžimo. Nuomonėje darbo grupė analizavo šalių-narių teisės aktuose įtvirtintus duomenų valdytojo ir tvarkytojo sąvokas ir nagrinėjo ypatingus atvejus, su kuriais šiandien susiduria asmens duomenų apsaugos institucijos.

Išvados pabrėžiama, kad labai svarbu tinkamai paskirstyti atsakomybę. Ji turėtų būti nustatoma pagal faktinę duomenų valdytojo ir tvarkytojo įtaką asmens duomenų tvarkymui bei remtis faktine, o ne formalia analize. Taip pat darbo grupė nerado jokių priežasčių manyti, jog dabartinis „valdytojo“ ir „tvarkytojo“ funkcijų ir atsakomybės atskyrimas nebeatitinka šiandieninės asmens duomenų apsaugos veiklos ir yra nebenaudotinas.

Susitikimai

2010 m. kovo 8-9 d. Briuselyje (Belgija) VDAI direktoriaus pavaduotoja R. Vaitkevičienė dalyvavo Eurodac'o darbo grupės, Muitinės ir Europolo jungtinių priežiūros institucijų susitikimuose.

2010 m. kovo 10 d. Briuselyje (Belgija) įvyko ES šalių narių ir JAV susitikimas, kuriame buvo aptariama sutartis dėl duomenų apsaugos ir informacijos teisėsaugos tikslais perdavimo. Susitikime dalyvavo VDAI direktoriaus pavaduotoja R. Vaitkevičienė.

2010 m. kovo 12 d. Briuselyje įvyko Europos Komisijos organizuotas susitikimas dėl Direktyvos 2006/24/EB. Susitikime dalyvavo VDAI Skundų nagrinėjimo ir Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vedėja B. Jurgelevičienė.

Naujienu biuletenu galite užsisakyti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos svetainės www.ada.lt skiltyje „Naujienu prenumerata“